

Høringsnotat

Juni 2020

Saksnr: 20/2761

Høringsnotat om forskrift til den nye arveloven

Innhold

1	Innledning.....	2
2	Innlevering, oppbevaring og utlevering av testament etter arveloven § 63.....	2
2.1	Innledning.....	2
2.2	Forslag.....	3
2.2.1	Innlevering av testament	3
2.2.2	Oppbevaring av testament	5
2.2.3	Utlevering av deponert testament	6
2.2.4	Innsyn i testament, testamentsopplysninger. Tjenstlig bruk	8
3	Melding av dødsfall	8
3.1	Innledning.....	8
3.2	Forslag.....	9
3.2.1	Allment om forslagene	9
3.2.2	Meldeplikt for opplysninger om arvinger og formuesforhold.....	9
3.2.3	Meldeplikt om dødsfall der den avdøde var bosatt i Norge	11
3.2.4	Meldeplikt om dødsfall der den avdøde hadde tilknytning til utlandet mv.	11
4	Forsikringsordning for bostyrere	12
4.1	Gjeldende ordning	12
4.2	Forslag.....	13
5	Rett til innsyn ved skifteattest	13
6	Delegasjon av kompetanse til å stadfeste testament.....	15
7	Økonomiske og administrative bestemmelser.....	15
	Forslag til forskrift til arveloven.....	16

1 Innledning

I dette høringsnotat fremmes det forslag til de forskriftsbestemmelsene som anses nødvendige ved ikrafttredelsen av den nye arveloven. Det antas at det kan bli behov for å gi noen flere regler med hjemmel i lovens ulike forskriftshjemler når man har fått mer erfaring med praktiseringen av loven.

Lov 14. juni 2019 nr. 21 om arv og dødsboskifte (arveloven) trer i kraft 1. januar 2021. Denne loven vil oppheve gjeldende skiftelov og gjeldende arvelov.

Dagens forskrifter til lov 3. mars 1972 nr. 5 om arv mv. videreføres med hjemmel i den nye arveloven § 179 annet ledd annet punktum. Dette gjelder særlig:

- forskrift 16. desember 2016 nr. 1587 om fordeling av herrelaus arv til frivillig verksemd til fordel for barn og unge, fastsatt av Kulturdepartementet.
- forskrift 21. august 2015 nr. 981 om behandling av dødsbo hvor avdøde ikke har arvinger og departementets adgang til å fordele formue til nærstående mv.

Det er ikke gitt noen lovbestemmelse som viderefører dagens regler med hjemmel i skifteloven. Det innebærer at disse reglene blir virkningsløse fra det tidspunktet den nye loven trer i kraft. Dette gjelder blant annet regler om melding av dødsfall gitt med hjemmel i skifteloven § 12 a.

Forskriften om rentesats etter skifteloven og ekteskapsloven vil imidlertid videreføres for ekteskapsområdet med hjemmel i ekteskapsloven § 70. Etter forskrift 13. februar 2007 nr. 164 om rentesats etter ekteskapsloven og skifteloven endres rentesatsen for hvert kalenderår og tilpasses endringene i forsinkelsesrenten og styringsrenten. Fra 1. januar 2021 reguleres en tilsvarende mellomrente i dødsboskifte etter ny arvelov § 144 annet ledd.

I Prop. 107 L (2017-2018) Lov om arv og dødsboskifte (arveloven) ble det ikke lagt frem et fullstendig forslag til endringer i andre lover som følge av den nye arveloven. Departementet tar sikte på å fremme en proposisjon for Stortinget med forslag til slike endringer slik at disse kan være på plass før ikrafttredelsen av loven. Det vises til side 362 i proposisjonen. I den forbindelse kan det være aktuelt også å foreslå enkelte justeringer av den nye arvelovens forskriftshjemler.

2 Innlevering, oppbevaring og utlevering av testament etter arveloven § 63

2.1 Innledning

Når en person har opprettet testament, kan personen (testator) be tingretten om å oppbevare testamentet for seg inntil det skal tas i bruk. Dette er en ordning som vi har hatt i Norge siden 1950-tallet. Ordningen ble lovregulert i gjeldende arvelov § 68. Ved utgangen av 2019 hadde tingrettene ca. 149 000 testamenter til oppbevaring. Det kommer årlig inn om lag 13 000 til 14 000 nye eller endrede testamenter, mens oppbevaringen avsluttes for om lag 9 000 til 10 000 testamenter hvert år. Dette har gitt en økning per år på mellom 4000 og 5000 testamenter til

oppbevaring. Dette er derfor en praktisk viktig ordning. Et røft anslag basert på antall opprettede testamenter kan da tilsa at om lag 35 prosent av de testamentene som opprettes, blir levert inn til oppbevaring.¹ Om et testament ikke leveres til oppbevaring hos tingretten, kan det være en viss risiko for at det ikke blir funnet eller lagt frem i tide.

I ny arvelov § 63 er det gitt mer utfyllende regler om oppbevaring og registrering av testament. Bestemmelsens første ledd gjelder innlevering av testament til tingretten og reglene for tilbakelevering av testament til testator. I annet ledd gis det regler om taushetsplikt og en svært begrenset adgang til å gi opplysninger om et innlevert testament. I tredje ledd presiseres det at oppbevaring og registrering av et testament i tingretten ikke har betydning for testamentets gyldighet. I fjerde ledd gis tingretten plikt til å sørge for at et innlevert testament legges frem når testator er død. Staten kan på nærmere vilkår pådra seg erstatningsansvar dersom testamentet ikke blir fremlagt.

Sammenlignet med gjeldende arvelov har den nye loven etter dette en langt mer omfattende regulering direkte i loven. I tillegg følger det av § 63 femte ledd at departementet i forskrift kan gi nærmere regler om innlevering, registrering, oppbevaring, utlevering og fremleggelse. I forskriften kan det også gjøres unntak fra bestemmelsene i loven. Det er departementets foreløpige vurdering at en nærmere regulering vil være til fordel for tingrettene og egnet til å skape trygghet hos arvelater.

De fleste testamentene vil være opprettet av norske statsborgere, bosatt i Norge og etter norske regler. Dette er imidlertid ingen nødvendige forutsetninger. Det er ikke et vilkår for innlevering til tingretten at dokumentet er opprettet i Norge eller etter norske regler mht. form eller innhold, se likevel ny arvelov § 81. En arvelater kan ha vært bosatt i England eller Chile og testamentet kan da være opprettet etter formreglene i det tidligere bostedslandet, jf. ny arvelov § 80. Arvelateren kan ønske oppbevaring i Norge fordi han eller hun nå er bosatt her. I andre tilfeller kan testamentet være opprettet i Norge, men slik at det er bestemt i testamentet at det er loven i statsborgerlandet, f.eks. Somalia, som skal anvendes for testamentet, jf. ny arvelov § 79.

2.2 Forslag

2.2.1 Innlevering av testament

Det følger av loven at et testament kan innleveres til oppbevaring av testator selv. I forslaget til forskrift § 1 første ledd første punktum foreslås det å presisere at et testament også kan innleveres av en fullmektig. Det kan f.eks. være praktisk at testators advokat, en annen ekstern fullmektig eller den ene ektefellen på vegne

¹ Fredwall, Katrine Kjærheim: Familierettens korreksjonsmekanismer (2020), vedlegg 2 Q 18, som tilsier at 12 prosent av ektefeller og samboere mellom 25 og 75 år hadde opprettet testament i 2016. Testamentet synes mest brukt (17 %) for ektefeller/samboere som har etablert seg i et senere samliv uten felles barn. Om andelen opprettede testament sammenholdes med antall voksne over 20 år (2016), jf. <https://www.ssb.no/statbank/table/05196/tableViewLayout1/>, tilsier det at om lag 35 prosent av de opprettede testamentene leveres til oppbevaring. Anslaget er ikke justert for at hver voksen kan ha flere testamenter til oppbevaring.

den andre foretar innleveringen. Ved å presisere dette i forskriften kan eventuell tvil om dette spørsmålet ryddes av veien.

Ved felles testament og gjensidig testament kunne det være ønskelig at den skriftlige fullmakten eksplisitt er gitt av hver av testatorene. Mange av dem som oppretter felles eller gjensidig testament, er imidlertid ektefeller som ellers har en vid adgang til å representere hverandre. Etter norsk rett kan en fullmakt også være stilltiende, følge av stillingen eller av ulovfestet rett. Et krav om en eksplisitt fullmakt fra hver av testatorene kan derfor komme overraskende på ektefellene og virke unødig kompliserende. Departementet foreslår derfor under noe tvil ikke et krav om dette. Det kan imidlertid være argumenter for at tingretten bør notere det, dersom det er fremlagt fullmakt bare fra én av flere testatorer.

I første ledd *annet punktum* er det foreslått en plikt til å identifisere seg ved godkjent legitimasjon for den som innleverer testamentet. I forslaget foreslås det å eksemplifisere de tre vanligste formene for godkjent legitimasjon ved fysisk innlevering, nemlig pass, førerkort og bankkort med bilde, jf. *fjerde punktum*. De aller fleste borgere vil ha enten pass, førerkort eller bankkort med bilde som gjør dette mulig. For dem som eventuelt ikke er innehaver av slike identifikasjonsdokumenter, bør også andre former for bekreftelse av identitet anses tilstrekkelig. Det vil være opp til tingrettene å utvikle en betryggende praksis på dette området. I *tredje punktum* foreslås det en presisering av at en fullmektig også må medbringe identifikasjonsdokumenter som klargjør testators identitet. Av bevisgrunner foreslås det en presisering av at identifikasjonsdokumentet også må inneholde testators navnetrekk. Et håndskrevet navnetrekk som kan sammenlignes med testamentets, er egnet til å underbygge at dokumentet er utarbeidet av testator selv. Det forutsettes videre at det vil bli utviklet interne retningslinjer eller et rundskriv der det fremgår at tingrettene skal ta kopi av legitimasjonen som er fremvist ved innlevering, slik at dette kan benyttes til å sikre utlevering til rett person.

I *femte punktum* foreslås det at kopi av legitimasjon skal vedlegges når testamentet innleveres gjennom innsending per post. Flertallet² av testamentene innleveres til oppbevaring per post. Dersom et testament innleveres per post, kreves det i dag ikke legitimasjon. Det sjekkes imidlertid at underskriften på testamentet ser ut til å samsvare med underskriften på oversendelsesbrevet. Formålet med forslaget er å ha et bedre grunnlag for å sikre en betryggende utlevering, jf. ordlyden i lovens § 63. Ved at det kreves at kopi av legitimasjon vedlegges, vil også fødselsnummer være dokumentert og gjenfinning vil ytterligere forenkles.

I § 1 *annet ledd første punktum* foreslås det at tingretten skal ha plikt til å gi testator kvittering for deponeringen hvor det opplyses hvem som har innlevert testamentet til oppbevaring. En slik kvittering gis også i dag. I annet ledd *annet punktum* foreslås det også at dersom tingretten allerede har ett eller flere av testators testamenter til oppbevaring, skal kvitteringen opplyse om dette. Så langt departementet kjenner til, er det ikke praksis for at opplysninger om eventuelle testamenter som allerede er til oppbevaring, gis til testator. Testator kan imidlertid ha glemt at det allerede er et testament til oppbevaring eller husker ikke lenger hvor gammelt dette testamentet nå har blitt. Det å få vite om testamentet og dato for innlevering kan da være nyttig. Et eldre testament vil regelmessig ha betydning

² I 2018 og 2019 ble ca. 76% av testamentene i Oslo innlevert per post, jf. informasjon fra Oslo byfogdembete.

for tolkningen av det nye. Dette kan derfor tilsi at det bør opplyses om eventuelle andre testamenter i kvitteringen. Vi ber om høringsinstansenes vurdering av disse forslagene.

Som det fremgår, foreslås her manuelle og ikke digitale rutiner. Dialog med Domstoladministrasjonen tilsier at det ikke oppleves som forenklende om rutinene gjøres delvis digitale. Kravet til å identifisere seg stenger ikke i seg selv for at identifikasjon kan skje digitalt. En digital identifikasjon må imidlertid forutsette metoder som sikrer en tilstrekkelig tilknytning mellom personen og det innleverte dokumentet. Man har sett at selv om BankID mv. tilbyr et høyt sikkerhetsnivå ved elektronisk signatur, kan verktøyet likevel skape sårbarhet ved misbruk av kodebrikker og passord. Et testament kan omfordele betydelige økonomiske verdier og kan derfor være et interessant dokument for svindel. Det antas at det gjennom en digital legitimering vil være vanskelig å skape en tilstrekkelig, forenklende kobling mellom papirdokumentet som sendes i posten, og personen som sender inn. En mulighet kan være at innsenderen legitimerer seg via en nettside, tar utskrift av en form for kvittering og legger ved denne i postforsendelsen istedenfor kopi av pass, men en slik begrenset digitalisering er neppe forenklende og derved ikke ønskelig.

2.2.2 Oppbevaring av testament

Det følger av ny arvelov § 63 første ledd første punktum at innleveringen av testamentet kan skje til «enhver tingrett». Det foreslås presisert i forskriften § 2 *første ledd* første punktum at testamentet skal oppbevares i den tingretten der det ble innlevert. Det innebærer at tingretten ikke skal oversende testamentet til tingretten der personen er bosatt, og heller ikke videresende testamentet dersom personen senere tar bosted i en annen rettskrets. Formålet med en slik regel er å redusere risikoen for at testamentet skal komme bort. Ved at testator i tillegg oppgir sitt personnummer ved innlevering, sikres gjenfinning.

Det foreslås i *annet ledd første punktum* at dersom testator eller en fullmektig ønsker kopi av et testament som er til oppbevaring i en tingrett, får bestemmelsen om å bekrefte identitet i forskriften § 3 anvendelse så langt den passer. Også ved en henvendelse om kopi er det viktig å sikre at man utleverer til rett person. Innholdet av et testament er personlig, og det kan også ellers ha opplysninger som det er ønskelig at ikke blir spredd. Behovet for å sikre at henvendelsen kommer fra testator selv, gjelder også der noen har legitimert seg ved bruk av BankID. Utover dette kan det stilles mindre krav til sikkerhet ved utlevering av en kopi enn av originaldokumentet.

Det vil være opp til domstolene å utarbeide interne rutiner som sikrer at kopi gis til rett person. Dersom henvendelsen om å motta en kopi kommer fra en advokat, krever Oslo byfogdembete i dag at det vedlegges en fullmakt fra testator hvor det fremgår at kopi skal sendes til advokaten. En annen mulighet i et tilfelle der henvendelsen kommer fra en annen enn testator selv, kan være oppfølging per telefon til testator for å bekrefte at det er testator selv som ønsker kopi. Departementet antar at det er tilstrekkelig at den nærmere reguleringen foretas i interne rutiner eller rundskriv mv.

Det er foreslått presisert i § 2 annet ledd *annet punktum* at kopi kan gis elektronisk dersom testator begjærer det. Det innebærer at en testator kan sende en e-post til

domstolen og be om å få en digital kopi tilsendt som vedlegg per e-post mv. Dette utgjør dels et unntak fra forslaget til forskriften § 3.

Dersom testator har krevd at testamentet skal oppbevares i lukket omslag etter ny arvelov § 63 første ledd tredje punktum, må en begjæring om kopi kunne forstås som en tillatelse til å ta dokumentet ut av det lukkede omslaget og skanne det e.l. før det legges tilbake i det lukkede omslaget.

Det foreslås videre at en begjæring om kopi må rettes til den tingretten der testamentet ble innlevert. Formålet med en slik regel er dokumentsikkerhet. Det reduserer behovet for at kopier av testamentet sendes mellom tingrettene. Om en omorganiseringsprosess skulle gjøre det uklart hvilken tingrett dette er, vil tingrettene ha et veiledningsansvar basert på søk i Lovisa, domstolenes saksbehandlingssystem, der oppbevaringen vil være registrert.

2.2.3 Utlevering av deponert testament

Det følger av ny arvelov § 63 første ledd første punktum at testator kan levere inn testamentet ved «enhver tingrett». Det følger dernest av § 63 første ledd tredje punktum at testator kan kreve at testamentet oppbevares i tingretten i lukket omslag. Dette innebærer at testamentets innhold ikke uten videre kan lagres eller sendes elektronisk mellom tingrettene. Det som etter loven kan og bør lagres med tilgang for samtlige tingretter, er imidlertid *at* testator har et testament, og *hvor* dette oppbevares. Det følger videre av § 63 første ledd fjerde punktum at testator kan få testamentet tilbake ved å «møte opp personlig ved enhver tingrett». Etter ny lov § 63 fjerde ledd kan staten pådra seg ansvar ved å ikke utlevere testamentet ved testators død.

Det er tenkelig at feil kan skje dersom tingrettens egne systemer for varsling ikke er tilstrekkelige, eller fordi testamentet er utlevert ved en feil i en situasjon der det bare skulle ha vært gitt en kopi. Den første feiltypen kan antakelig avverges gjennom støtte fra domstolenes saksbehandlingssystem. Den andre feiltypen kan forebygges gjennom gode rutiner for utlevering og tilbakelevering av testament som forhindrer at testamentet utleveres til feil person eller til rett person uten at dette kan dokumenteres.

Muligheten for feil og muligheten for å pådra staten ansvar kan begrunne en nærmere regulering av utleveringssituasjonen.

Departementet foreslår for det første at testator kan få testamentet utlevert til seg ved *personlig fremmøte* der godkjent legitimasjon fremvises, jf. forslaget til forskrift § 3 *første ledd*. Om testator velger å møte frem ved en annen tingrett enn der testamentet oppbevares, forutsetter det at alle tingretter har elektronisk tilgang til registreringen av at testament er innlevert. Departementet legger til grunn at Domstoladministrasjonen/domstolene utarbeider nærmere rutiner for utleveringen. En mulighet vil være at tingretten der testator møter frem, foretar en identitetskontroll og godkjenner at testamentet returneres til testators folkeregistrerte adresse per post, eventuelt ved rekommandert sending, jf. lovens krav til utlevering på «annen betryggende måte», jf. § 63 første ledd femte punktum. Utleveringen bør i så fall dokumenteres, inkludert kopi av mottakerens legitimasjon. Et alternativ kan også være at den domstolen som mottar begjæringen om utlevering, skanner godkjent legitimasjon med bilde og signatur og overfører denne informasjonen til den domstolen hvor testamentet oppbevares.

Denne domstolen kan da ha ansvaret for å foreta identitetskontrollen før testamentet utleveres som nevnt foran. Om utlevering skjer fra annen domstol enn fremmøte-domstolen, kan det være tilstrekkelig at testator undertegner en begjæring om utlevering istedenfor en kvittering for mottak.

Om testator foretrekker det, kan dokumentene også overføres til tingretten slik at testator kan motta testamentet personlig ved nytt fremmøte der.

Det foreslås videre i forskriften § 3 *annet ledd* at testamentet kan utleveres til en fullmektig med skriftlig fullmakt fra testator. I dette tilfellet er det fullmektigen som møter frem personlig, istedenfor testator selv. Tingretten bør i et slikt tilfelle bekrefte fullmakten og fullmaktens innhold i en samtale med testator. Det antas tilstrekkelig at samtalen gjennomføres over telefon. Ved felles testament og gjensidig testament kan det være grunn til å vurdere om fullmakten må være gitt fra begge/alle testatorene såfremt de er i live. Et slikt krav vil sikre dokumentasjon for at begge er enige om utleveringen. På den andre siden kan et slikt krav fremstå som upraktisk. Det bør uansett kreves at fullmektigen kan fremvise godkjent legitimasjon for seg selv og testator. Også i dette tilfellet bør tingretten sikre at kopi av legitimasjon arkiveres på saken og eventuelt oversendes den tingretten som skal stå for utleveringen. Fullmektigen bør ha plikt til å kvittere for utlevert testament eller begjæringen om utlevering der utlevering skjer fra annen tingrett. Kopi av kvitteringen skal også sendes til testator for økt sikkerhet.

Bestemmelsen i annet ledd anses teknologinøytral. Det innebærer blant annet at en skriftlig fullmakt kan være en digital fullmakt, men den kan ikke være muntlig eller stilltiende. Det vil ved behov være opp til Domstoladministrasjonen å presisere reglene nærmere i rundskriv. Det er vesentlig at reglene er dekkende.

Det følger av loven § 63 første ledd femte punktum at utlevering også kan skje på «annen betryggende måte». Det foreslås i tråd med dette i utkastet til forskrift § 3 *tredje ledd* at testamentet kan utleveres ved postforsendelse etter henvendelse fra testator uten personlig fremmøte. Henvendelsen kan f.eks. gis per brev ved postforsendelse eller bud eller per e-post med en betryggende signatur. En e-post med et vedlagt, undertegnet brev, må f.eks. anses tilstrekkelig. Ved felles testament og gjensidig testament må henvendelsen være undertegnet av begge/alle testatorene dersom de er i live. Tingretten bør i samtale med testator sikre seg at tilbakeleveringen er i samsvar med testators vilje. Tingretten bør sende testamentet sammen med en utleveringskvittering hvor det også opplyses hvordan tingretten har fått bekreftet testators vilje. Reguleringen stenger ikke for at det etableres en annen betryggende rutine, eller at det tas i bruk digitale hjelpemidler for å øke sikkerheten. Testamentet kan imidlertid ikke utleveres elektronisk. Et forsøk på en slik utlevering vil fremstå som utlevering av en kopi. Domstolene vil da bli sittende igjen med originalen.

For tilfeller der testator ber om at testamentet utleveres med bud, foreslår departementet en bestemmelse som slår fast at kostnadene ved slik utlevering bæres av testator.

I forskriften § 3 *fjerde ledd* er det foreslått en plikt for tingretten til å opplyse om at det er flere testamenter til oppbevaring. Arvingene kan f.eks. være kjent med at det foreligger ett testament, men ikke at dette senere er supplert med et senere testament. Departementet foreslår at tingretten skal ha plikt til å opplyse om dette. Det antas ikke tilstrekkelig med en bør-regel. Dette innebærer også at

testamentene må være registrert på en måte som sikrer gjenfinning av samtlige dokumenter. Det er f.eks. tenkelig at testator har et felles testament med sine søsken og i tillegg et separat testament. Da må også fellestestamentet legges frem uavhengig av hvem av testatorene som dør først. Domstolene bør også sikre bevis for at slik opplysning er gitt for å sikre seg mot fremtidige erstatningskrav.

Retten skal sørge for at et testament som er levert til oppbevaring, legges frem når testator er død. Noen særlige hensyn kan imidlertid oppstå der et gjensidig eller felles testament inneholder sekundærdisposisjoner. Departementet foreslår i utkastet til forskriften § 4 at retten skal ha plikt til beholde en kopi av testamentet når det utleveres ved den førstes død. Dernest at retten skal ha plikt til å fremlegge kopien når den eller de lengstlevende dør.

2.2.4 Innsyn i testament, testamentsopplysninger. Tjenstlig bruk

Forslaget til § 5 *første punktum* har primært et pedagogisk innhold. Det presiseres at retten ikke skal gi opplysninger til andre om at testament er til oppbevaring eller om testamentets innhold, med mindre adgang til dette følger av lov eller testament. Reglene om rett til inn- og utlevering av testament ved enhver tingrett kan føre til at en videre krets enn i dag teknisk sett gis tilgang til opplysninger om testamentet. I *annet punktum* foreslås det presisert at tilsatte i domstolene har rett til å gjøre oppslag i slike opplysninger om dette er nødvendig for å utføre oppgaver med hjemmel i lov eller forskrift, og der det ellers følger av tjenstlig behov.

3 Melding av dødsfall

3.1 Innledning

I dag følger plikten til å melde et dødsfall av skifteloven § 12 a og melding skal etter bestemmelsen skje til «namsmannen eller lensmannen eller tingretten». Det er gitt nærmere regler i forskrift 12. oktober 1984 nr. 3584 som hjemler Rundskriv G-1984-189 om nye blanketter for dødsmeldinger og dødsfallsprotokoller samt endring av forsendelsesrutinene ved dødsmeldinger. Det er utarbeidet to hovedblanketter til denne bruken der blankett GA-5211 benyttes ved dødsfall i bostedsdistriktet og blankett GA-5212 brukes ved dødsfall utenfor bostedsdistriktet. Denne er på 6 sider i tillegg til rettleiding for utfylling. Blanketten skal i utgangspunktet sendes fra tingretten til trygdekontor (NAV), Folkeregisteret, kirkegårdsmyndighet, tingrett og lensmann. Når avdøde skal gravlegges i utlandet, følger egne rutiner etter GA-5212. Disse manuelle rutinene er i praksis delvis blitt avløst av at tingretten i stedet oppdaterer Folkeregisteret digitalt, dersom dødsfallet ikke allerede er elektronisk registrert der.

Det følger videre av helsepersonelloven § 36 at «[l]eger skal gi erklæring om dødsfall som de blir kjent med i sin virksomhet». Det pågår i dag et arbeid med digitalisering av legens melding av dødsfall i regi av helsemyndighetene. Per mars 2020 har om lag 100 kommuner tatt i bruk en ordning der den legen som skriver erklæring om dødsfallet, gjør dette som en digital melding av dødsfall og dødsårsak. Denne digitale erklæringen om dødsfallet sendes videre til Folkeregisteret, mens opplysningen om dødsårsak bare sendes til Dødsårsaksregisteret.

For å kunne legge til rette for et korrekt skifte har tingretten behov for opplysninger om den avdødes sivilstatus, opplysninger om ektefelle, herunder fraskilt og fraseparert ektefelle og en tidligere avdød ektefelle. Tingretten har også behov for opplysninger om den avdødes øvrige arvinger etter loven, verger for mindreårige arvinger, formuesforhold av betydning for skifte, herunder mulig testament. Politiet skal fortsatt få kopi av (den digitale) legeerklæringen når legen melder dødsfallet som mistenkelig. Noe av denne opplysningsinnhentingens antas å kunne ivaretas digitalt når en løsning med automatisk oppdatering av Lovisa fra Folkeregisteret eventuelt er på plass. Andre opplysninger vil ikke kunne innhentes fra registre fordi de ikke er registrert fra før.

I tillegg inneholder blanketten GA-5211 opplysninger som skal sikre at den avdøde får den begravelsen han eller hun ønsker seg, det vil si valget mellom kremasjon, begravelse, begravelsessted og trossamfunn. Trossamfunnens medlemslister oppdateres nå direkte mot Folkeregisteret, slik at en melding om trossamfunn via tingrettene ikke lenger anses nødvendig. Opplysning om kremasjon får politiet i dag direkte fra krematoriet slik at melding via tingretten ikke er nødvendig og i dag bare delvis gjennomføres.

Det arbeides i flere prosjekter med sikte på en gradvis digitalisering og forenkling av store deler av området de nærmeste årene.

3.2 Forslag

3.2.1 Allment om forslagene

Det pågående eDÅR-prosjektet som gjelder legens melding av dødsfall og øvrige digitale endringsprosesser innebærer behov for endring av den rettslige reguleringen også på justisfeltet. Det at vi står midt i pågående endringsprosesser, innebærer for det første at vi har behov for å opprettholde noen manuelle rutiner i de kommunene som ikke er digitalisert, og det innebærer at vi har behov for et manuelt alternativ dersom det digitale førstevalget av en eller annen grunn ikke er tilgjengelig. At det skal eksistere et slikt manuelt alternativ der legen ikke kan melde dødsfallet digitalt, synes å være forutsatt i den pågående digitaliseringsprosessen i helsesektoren. Departementet legger til grunn at det vil være behov for et manuelt alternativ i alle fall i en overgangsfase. Departementet legger samtidig til grunn at behovet vil være svært begrenset og at det manuelle alternativet da bør begrenses til en mulighet til å melde til tingretten og ikke lenger til tingretten, lensmannen og namsmannen.

Det vil fortsatt være behov for en meldeplikt til tingretten for opplysninger om den avdødes arvinger og formuesforhold som ikke følger av en automatisk oppdatering mellom Lovisa og Folkeregisteret eller andre prosesser. Det vil også for disse opplysningene foreligge et behov for å kunne foreta en gradvis reduksjon av den manuelle meldeplikten etter hvert som behovene kan ivaretas gjennom digitale prosesser.

3.2.2 Meldeplikt for opplysninger om arvinger og formuesforhold

I de kommunene der legen i dag melder dødsfallet digitalt til dødsårsaksregisteret og Folkeregisteret mv., er det ikke behov for at dødsfallet som sådan meldes til

tingretten. Tingretten vil imidlertid ha behov for opplysninger om den avdødes arvinger og den avdødes formuesforhold til bruk ved dødsboskiftet.

Slike supplerende opplysninger om slektskapsforhold og formuesforhold er i dag en del av blankettene GA-5211 og GA-5212 og vil ofte videreformidles fra de pårørende til tingretten av gravferdsbyrået. Formålet med denne meldeplikten er at tingretten og arvingene skal settes i stand til å gjennomføre et korrekt dødsboskifte innenfor gjeldende frister og slik at arven kan fordeles til dem som etter lov eller testament har rett til den.

Det foreslås i *forskriften § 6* en nærmere regulering av de opplysningene som skal meldes til tingretten. Forslaget innebærer i det vesentlige en videreføring av gjeldende rett.

I forslaget til § 6 *første ledd bokstavene a til c* foreslås det plikt til å gi opplysninger som avdødes livsledsager. Ektefelle og samboer har en rekke rettigheter ved skiftet av materiell og prosessuell karakter. Det er derfor vesentlig at tingretten blir opplyst om avdøde var samboer, gift, separert eller enke/enkemann.

Slik som i dag, er det behov for at livsledsagerens navn og fødselsnummer meldes. Det er videre behov for opplysninger om avdøde var lengstlevende etter et ekteskap eller samboerskap og om vedkommende satt i uskiftet bo eller om vedkommende hadde skiftet, jf. forslaget til *bokstav d*. Der avdøde var skilt eller separert, er det også behov for opplysninger om hvorvidt paret har skiftet felleseiet. Slike opplysninger vil være bestemmende for måten dødsboet kan behandles på. Det er videre behov for at det meldes hvem som er den avdødes øvrige arvinger etter loven, og om noen av disse er mindreårige eller fratatt rettslig handleevne, jf. forslaget til *bokstav g og e*. I så fall skal det meldes hvem som er verge for personen.

Det foreslås at meldingen av slike opplysninger skal skje på et fastsatt skjema slik som i dag. Om meldingen skal skje manuelt eller elektronisk, vil bestemmes av det skjemaet og de nærmere rutinene som utvikles av Domstolsadministrasjonen i samarbeid med domstolene. Det er vesentlig at skjemaer og løsninger som møter publikum, er brukervennlige.

For å sikre tilstrekkelig fleksibilitet foreslås det i forslaget til forskrift § 6 *annet ledd* at dersom domstolene kan innhente opplysninger som fremkommer i § 6 første ledd bokstav a til h via registre mv., skal skjemaet begrenses til å omfatte melding av opplysninger som domstolene ikke mottar på annen måte. Formålet med denne reguleringen er å begrense meldeplikten til det som til enhver tid er nødvendig. Registerinformasjonen trenger imidlertid ikke å være fullstendig. Om den avdøde f.eks. hadde et barn fra før med en utenlandsk kvinne og barnet aldri har bodd i Norge, vil ikke Folkeregisteret nødvendigvis gi en komplett oversikt over den avdødes livsarvinger. Dette innebærer at det kan være behov for en supplerende meldeplikt for å sikre at dødsboskiftet foretas på rett grunnlag.

I de kommunene der selve dødsfallet meldes digitalt og sikrer oppdaterte, offentlige registre, kan de pårørendes meldeplikt etter forslaget derved begrenses til de opplysningene tingretten ikke får på annen måte.

3.2.3 Meldeplikt om dødsfall der den avdøde var bosatt i Norge

Når den avdøde var bosatt i Norge, skal dødsfallet straks meldes til tingretten der vedkommende var bosatt, jf. forslaget til § 7 *første ledd første punktum*. Det bør etter departementets syn klargjøres at dødsfallet bare skal kunne meldes til én tingrett slik at det ikke settes i gang doble prosesser. Det følger videre av forslaget at melding ikke skal skje der melding skjer digitalt fra legen til Folkeregisteret. Når legens melding av dødsfall etter hvert gjøres digitalt i alle kommuner, forventes det at denne bestemmelsen blir aktuell bare i de ytterst få tilfellene der den digitale løsningen av en eller annen grunn ikke er tilgjengelig. Det legges derfor opp til en begrenset regulering.

I forslaget til første ledd første punktum fremgår det at opplysningene skal gis på fastsatt skjema. Dette skjemaet kan etter forslaget være både digitalt og manuelt. Det vil være opp til Domstoladministrasjonen i samarbeid med domstolene å legge til rette for hensiktsmessige rutiner.

I forslaget til § 7 første ledd *annet punktum* foreslås det at dødsfallet skal meldes til den tingretten i det distriktet der avdøde hadde sin nærmeste tilknytning, dersom det er uklart hvor den avdøde er bosatt. I de aller fleste tilfellene vil det være klart hvor den avdøde var bosatt, men har vedkommende nylig flyttet fra en rettskrets til en annen, eller er det ellers uklart om han eller hun er fast bosatt, kan det være behov for å legge vekt på hvor den avdøde hadde sin nærmeste tilknytning.

Meldingen skal gis av legen som utstedte dødsattesten, den avdødes ektefelle, samboer eller nærmeste slektninger eller av person som var til stede ved dødsfallet, jf. reguleringen i loven § 89 første ledd. Den meldepliktige kan, slik det fremgår av loven, gi en annen i oppdrag å melde dødsfallet på sine vegne. Det er f.eks. praktisk at oppdraget gis til gravferdsbyrået. I forslaget til forskriften § 7 *annet ledd første punktum* gjengis av pedagogiske grunner hvem meldeplikten hviler på.

I annet ledd *annet punktum bokstavene a til e* presiseres meldeplikten sammenlignet med det som allerede fremgår i loven § 89 første ledd.

Det gjelder i dag ulike rutiner avhengig av om personen dør innenfor eller utenfor sitt bopelsdistrikt. Departementet foreslår at det skal gjelde de samme rutinene for melding uavhengig hvor i Norge dødsfallet finner sted. Det foreslås derfor ikke egne rutiner for det tilfellet at dødsfallet skjer utenfor bopelsdistriktet. Det bes om høringsinstansenes syn på dette.

3.2.4 Meldeplikt om dødsfall der den avdøde hadde tilknytning til utlandet mv.

Det kan være behov for å regulere meldeplikten særskilt for enkelte tilfeller der den avdøde hadde tilknytning til utlandet. Det foreslås en hjemmel for Domstoladministrasjonen i utkastet til forskrift § 7 til å fastsette regler om meldeplikten i slike tilfeller og til å fastsette særskilt skjema for melding om dødsfallet. Dette gjelder blant annet melding ved utenlandske statsborgeres dødsfall i Norge uansett om de er bosatt i Norge eller i et annet land, og melding ved statsløse personers dødsfall i Norge. Det kan også være behov for retningslinjer for melding der norske borgere bosatt i utlandet dør. Dagens regulering finnes i forskrift 12. oktober 1984 nr. 3584 og rundskriv G-1984-189

punkt 8. Disse må for øvrig vurderes i lys av endringene i dødsårsaksregisterforskriften § 2-1 som trådte i kraft 1. oktober 2019.

Der legen melder dødsfallet direkte til dødsårsaksregisteret/Folkeregisteret, vil ikke tingretten lenger komme i besittelse av dødsattesten. Det innebærer at tingretten heller ikke har noen dødsattest som kan videresendes utenlandsk myndighet for borgere med tilknytning til utlandet, slik det har vært vanlig for alle saker frem til 1. oktober 2019 og fortsatt for de sakene der dødsfallet ikke meldes digitalt. Om pårørende trenger en slik dødsattest, må vedkommende etter den nye ordningen henvende seg til Folkehelseinstituttet v/Dødsårsaksregisteret. Vi ber om høringsinstansenes synspunkter på om det er behov for å regulere denne situasjonen nærmere i lys av internasjonale forpliktelser eller praktiske behov knyttet til båretransport, dødsfallbehandling i utlandet mv.

4 Forsikringsordning for bostyrere

4.1 Gjeldende ordning

Det åpnes relativt få offentlige skifter av dødsbo hvert år. Behandlingen av et dødsbo kan pådra bobestyreren ansvar. Det er derfor behov for en forsikringsordning som dekker et slikt ansvar. Som følge av et beskjedent antall bo som skiftes offentlig, har det tidligere vært vanskelig å etablere en forsikringsordning med akseptable vilkår. For om lag ti år siden ble Advokatforeningen gitt i oppdrag å sørge for en egnet bobestyrerforsikring for dødsbo.

Advokatforeningen gjennomfører i dag en forenklet anskaffelsesprosess hvert tredje år som sikrer en leverandør av denne forsikringstjenesten sammen med en tilsvarende tjeneste til bruk ved konkurs. En slik felles anskaffelse har vært ansett som nødvendig blant annet for å finne tilbydere for tilleggsforsikringer for store dødsbo til en fornuftig premie.

Den pengemessige verdien av disse anskaffelsene er beskjedne, og de anses av den grunn ikke for å være omfattet av anskaffelsesreglene. Domstoladministrasjonen godkjenner i dag ordningen som etableres på bakgrunn av Advokatforeningens forarbeid. Dette er i dag den eneste typegodkjente forsikring for bobestyrere i offentlig skifte av dødsbo.

Ved dødsboskifte dekker forsikringen bobestyrerens erstatningsansvar for økonomisk tap i egenskap av bobestyrer, medhjelper og settebobestyrer. Forsikringen dekker også bobestyrerens ansvar ved avhendelse av eiendom. De publiserte forsikringsvilkårene tilsier at forsikringen gir en relevant dekning.

På Advokatforeningens nettside er det blant annet gitt følgende beskrivelse av forsikringsordningen:

«Forsikringen tegnes for hvert enkelt dødsbo under offentlig skifte, og gjelder for norske bobestyrere utpekt av norske tingretter. Forsikringen gjelder hele boets behandlingstid, fra åpning og til utløpet av foreldelsesfristen for krav mot bobestyrer ved den aktuelle bobehandlingen. Foreldelsesfristen (treårsfristen) begynner å løpe fra det tidspunkt bobestyrer eller forsikringsgiver første gang mottar skriftlig krav om erstatning eller skriftlig melding, som angir at erstatningskrav vil bli reist mot bobestyrer eller forsikringsgiver.

Etterutlodning: Eventuell etterutlodning er inkludert i opprinnelig tegnet forsikring. Ved etterutlodning regnes forsikringens foreldelse fra avsluttet etterutlodning, jf. forsikringsvilkårene pkt. 6.

Gjenåpning: Ved gjenåpning av et bo senere enn 12 måneder etter foregående lukning (fortsettelse av bobehandlingen) skal det tegnes ny forsikring. Gjenåpning medfører ikke automatisk kunngjøring. Bobestyrer plikter derfor å bestille slik forsikring fra Advokatforeningen. Ved gjenåpning regnes forsikringens foreldelse fra endelig lukning, jf. forsikringsvilkårene pkt. 6.»³

Anskaffelsen av gjeldende forsikringstjenester løper frem til 31. desember 2020.

4.2 Forslag

I den nye arveloven er det gitt særlige regler om skiftebehandling med bostyrer, jf. arveloven §§ 148 flg. Det er i loven valgt å bruke betegnelsen «bostyrer» i stedet for «bobestyrer».

Det fremgår av ny arvelov § 149 annet ledd at bostyreren for sitt mulig ansvar skal være «sikret gjennom en forsikringsordning godkjent av departementet i forskrift».

Departementet legger til grunn at den allerede etablerte ordningen i regi av Advokatforeningen og med godkjenning av Domstoladministrasjonen videreføres også etter ikrafttredelsen av den nye loven. Det innebærer også at ordningen med en forenklet anskaffelsesprosess hvert tredje år og en forutsetning om godkjenning av Domstoladministrasjonen, videreføres. Det legges til grunn at den etablerte ordningen skaper åpenhet og en ønsket konkurranse om å levere tjenesten. Ordningen innebærer også at bostyreren ved å tegne denne forsikringen kan omsette faste eiendommer i boet uten at vedkommende plikter å tegne ekstra forsikring etter eiendomsmeglingsloven § 2-7, jf. ny arvelov § 149 annet ledd tredje punktum.

På bakgrunn av dette foreslår departementet at det fastsettes i forskriften at forsikringsordningen for bostyrere i dødsbo skal være godkjent av Domstoladministrasjonen, og at leverandøren av forsikringstjenesten godkjennes for tre år om gangen.

Det foreslås videre en overgangsregel. Siden gjeldende anskaffelse av forsikringstjenester utløper 31. desember 2020, vil det være behov for å foreta en ny anskaffelse i løpet av 2020 som kan gjelde for de neste tre årene. Ved å gi en egen prolongeringsbestemmelse kan det klargjøres at Domstoladministrasjonens vedtak om å godkjenne ordningen vil bestå for hele treårsperioden selv om vedtaket er truffet før ikrafttredelsen av loven.

5 Rett til innsyn ved skifteattest

Ved privat skifte utstedes skifteattest til den eller de som har overtatt ansvaret for den avdødes forpliktelser, jf. ny arvelov § 118. Gjennom skifteattesten er den eller de den er utstedt til, legitimert til å rå over arvelaters eiendeler og til å forplikte boet, jf. ny arvelov § 118 fjerde ledd annet punktum.

I § 118 sjuende ledd er departementet gitt hjemmel til å gi nærmere regler om skifteattester. Departementet antar at det kan være hensiktsmessig å vurdere

³ <https://www.advokatforeningen.no/medlemstilbud/advokatforsikringen/bostyrerforsikring---dodsbo/> [sitert: 18. mars 2020]

behovet for nærmere regler om skifteattesten etter at loven har virket noe tid. Ett forhold kan det likevel være ønskelig å regulere nærmere nå, nemlig hvilken innsynsrett som følger av skifteattesten. Erfaringsmessig praktiseres retten til innsyn noe ulikt fra finansforetak til finansforetak. Det antas likevel at Finanstilsynets rundskriv 3/2019 om Veiledning om taushetsplikt etter finansforetaksloven, verdipapirhandelloven (verdipapirforetak), verdipapirfondloven og lov om forvaltning av alternative investeringsfond her er egnet til å skape en enhetlig praksis. Det følger av rundskrivet at arvinger ikke er å anse som uvedkomne etter de ulike finanslovene:

«Arvinger som har fått formuesfullmakt fra tingretten (eller Oslo byfogdembete), anses ikke som uvedkommende når det gjelder opplysninger om avdødes formuesforhold. Disse kan gis opplysninger om innskudd, gjeld og beholdninger av finansielle instrumenter. Det kan ikke gis opplysninger om gjennomførte transaksjoner før det foreligger skifteattest.»

Veilederen tilsier at innsynsretten er mer omfattende etter en skifteattest enn etter en formuesfullmakt. Den innsynsretten som fra 1. januar 2021 vil følge av en formuesfullmakt etter ny arvelov § 92, er imidlertid mer omfattende enn den som beskrives i veilederen til finansinstitusjonene i dag. Spørsmålet er om det bør være slik også i fremtiden og i lys av en utvidet rett til innsyn også etter en formuesfullmakt.

På den ene siden kan det anføres for at retten til innsyn for dem som har fått utstedt skifteattest, bør gå like langt som den retten til innsyn som den avdøde selv hadde i egne formues- og gjeldsforhold. Det at arvingene har påtatt seg den avdødes økonomiske forpliktelser, kan begrunne dette. På den andre siden kan hensynet til vernet om den avdødes privatliv tilsi at innsynsretten ikke bør være mer omfattende enn det som er nødvendig for at arvingene kan ivareta sine interesser.

Et forslag til regulering av retten til innsyn etter en skifteattest er inntatt i § 10 i forskriften. Departementet foreslår under en viss tvil at innsynsretten etter skifteattesten avgrenses på samme måte som etter en formuesfullmakt, jf. ny arvelov § 92. En slik avgrensning balanserer vernet om den avdødes privatliv mot arvingenes behov for å sikre sine økonomiske interesser. I tillegg vil like regler for innsynsrett etter formuesfullmakten og skifteattesten være enklere å praktisere for finansforetak mv.

Selv om innsynsretten formuleres likt, kan det likevel være grunn til å forvente en ulik praktisering av de skjønsmessige bestemmelsene om retten til innsyn i transaksjonsdata. En arving med skifteattest vil oftere ha særlige grunner til innsyn i transaksjonsdata, jf. forslaget til forskriften § 10 tredje punktum. Arvingen kan f.eks. ha behov for innsyn for å unngå at en regning som skal betales, ikke allerede er betalt av den avdøde selv, eller for å beskytte seg mot svindel el. På samme måte vil det oftere kunne foreligge ekstraordinære omstendigheter som gir rett til innsyn lenger tilbake i tid for innehaveren av en skifteattest enn for innehaveren av en formuesfullmakt, se forslaget til forskrift § 10 fjerde punktum.

Slike faktiske forskjeller kan imidlertid også utgjøre et argument i favør av å formulere en videre rett til innsyn for personer med skifteattest enn det som følger av formuesfullmakten slik den er regulert i lovens § 92.

Departementet ber om høringsinstansene syn på behovet for å regulere retten til innsyn på grunnlag av en skifteattest og av omfanget av innsynsretten etter skifteattesten.

6 Delegasjon av kompetanse til å stadfeste testament

Kongens kompetanse til å stadfeste testament etter arveloven § 41, § 55 og § 72 er delegert til Justis- og beredskapsdepartementet ved kgl. res. 28. februar 2020 nr. 201. Departementet foreslår å delegere avgjørelsesmyndigheten videre til Statens sivilrettsforvaltning, jf. forslaget til forskrift § 11.

Det foreslås videre at Justis- og beredskapsdepartementet skal være klageorgan for Statens sivilrettsforvaltnings avgjørelser om stadfestelse av testament.

7 Økonomiske og administrative bestemmelser

Det er over statsbudsjettet for 2020 bevilget midler til ikraftsetting av den nye arveloven knyttet til nødvendig digital tilpasning av domstolenes saksbehandlingssystem Lovisa mv. Forslaget til forskrift fører ikke til kostnader utover det som allerede er bevilget. Forslaget innebærer enkelte endringer med sikte på forenklete administrative prosedyrer. Dette gjelder særlig forenklingene knyttet til melding av dødsfall og enkelte presiseringer av reglene om utlevering av testament med sikte på å oppnå hensiktsmessige rutiner.

Forslag til forskrift til arveloven

Kapittel 1. Innlevering, oppbevaring og utlevering av testament etter arveloven § 63

§1 *Innlevering av testament*

Testament som skal oppbevares av tingretten etter arveloven § 63, kan innleveres av testator selv eller av en fullmektig med skriftlig fullmakt. Den som innleverer testamentet, må identifisere seg. En fullmektig må også fremlegge identifikasjon for testator som inneholder bilde og navnetrekk. Identifikasjon kan skje ved godkjent legitimasjon, herunder pass, førerkort og bankkort med bilde. Dersom testamentet innleveres per post, skal kopi av identifikasjonsdokumentet vedlegges.

Tingretten skal gi testator kvittering for deponeringen hvor det opplyses hvem som har innlevert testamentet til oppbevaring. Dersom tingretten allerede har ett eller flere av testators testamenter til oppbevaring, skal kvitteringen opplyse om dette.

§ 2 *Oppbevaring av testamentet*

Testamentet oppbevares ved den tingretten der det er innlevert.

Dersom testator eller en fullmektig ønsker kopi av et testament som er til oppbevaring, får bestemmelsen om legitimasjon i § 3 anvendelse så langt den passer. Dersom testator ber om det, kan kopien gis elektronisk.

§ 3 *Utlevering av deponert testament*

Testator kan kreve testamentet utlevert ved enhver tingrett ved personlig fremmøte. Testator skal fremvise godkjent legitimasjon og kvittere for utleveringen av testamentet. Dersom testamentet oppbevares ved en annen tingrett enn der testator har møtt frem, kan testator be om at testamentet sendes per post til sin folkeregistrerte adresse.

Testamentet kan utleveres til en fullmektig med skriftlig fullmakt fra testator. Ved felles testament og gjensidig testament må fullmakten være gitt fra begge/alle testatorene så fremt de er i live. Testator og fullmektigen må være legitimert. Godkjent legitimasjon skal arkiveres på saken. Fullmektigen må kvittere for utleveringen av testamentet. Kopi av kvitteringen sendes til testator.

Testamentet kan utleveres ved postforsendelse eller med bud etter henvendelse fra testator eller fullmektig. Ved felles testament og gjensidig testament må henvendelsen komme fra eller på vegne av alle testatorene så fremt de er i live. Kostnadene ved utlevering med bud dekkes av den som krever slik utlevering.

Dersom tingretten har andre av testators testamenter til oppbevaring, skal det opplyses om dette i forbindelse med utleveringen.

§ 4 *Plikt til fremleggelse ved testators død*

Når tingretten får kunnskap om at testator er død, skal tingretten sørge for at et testament som er levert til oppbevaring, legges frem.

Dersom et gjensidig eller felles testament inneholder sekundærdisposisjoner, har retten ved utlevering ved den førstes død, plikt til å beholde en kopi av testamentet og til å fremlegge kopien når den lengstlevende dør.

§ 5 Innsyn i testament, testamentsopplysninger og tjenstlig bruk

Tingretten skal bare gi opplysninger til andre om at testament er til oppbevaring eller om testamentets innhold der det følger av lov eller forskrift. Tilsatte i domstolene kan bare gis tilgang til slike opplysninger dersom de har tjenstlige behov.

Kapittel 2. Melding av dødsfall

§ 6 Plikt til å melde opplysninger om avdødes arvinger og formuesforhold

Ektefelle, samboer, de nærmeste slektingene og testamentsarvinger etter den avdøde plikter etter beste evne å gi opplysninger til tingretten om det de vet om den avdødes sivile status, formuesforhold og slektskapsforhold, jf. arveloven § 89 annet og tredje ledd. Herunder skal de etter beste evne gi følgende opplysninger:

- a) om den avdøde var gift, ugift, separert, skilt, enke, enkemann, samboer eller lengstlevende i et samboerskap
- b) navn og fødselsnummer for person nevnt i bokstav a
- c) om den avdøde satt i uskiftet bo etter ektefelle eller samboer
- d) dersom den avdøde var skilt, separert eller tidligere samboer, om felleseiet var delt eller om skiftet for øvrig var gjennomført
- e) hvem som er arvinger etter den avdøde
- f) om den avdøde etterlater seg testament
- g) om den avdøde etterlater seg arvinger som er mindreårige eller fratatt rettslige handleevne, vergens navn og kontaktopplysninger
- h) navn, personnummer og kontaktopplysninger for den som melder opplysningene.

Meldingen skal skje på fastsatt skjema om ikke noe annet er avtalt med tingretten. Dersom retten kan innhente opplysninger som fremkommer i bokstav a til h gjennom registre mv., skal skjemaet begrenses til å omfatte melding av opplysninger som retten ikke mottar på annen måte.

§ 7 Meldeplikt om dødsfall til tingretten der avdøde var bosatt

Med mindre dødsfallet meldes digitalt av legen, skal dødsfall i Norge meldes på et fastsatt skjema til tingretten der den avdøde var bosatt. Dersom det er uklart hvor den avdøde var bosatt, meldes dødsfallet til tingretten der den avdøde hadde nærmest tilknytning.

Plikten til å melde dødsfallet påhviler legen som utstedte dødsattesten, ektefelle, samboer, de nærmeste slektingene, testamentsarvinger etter den avdøde eller

person som var til stede ved dødsfallet. Så langt det er mulig, skal det gis opplysninger om:

- a) den avdødes fulle navn, kjønn, fødselsnummer og fødested
- b) den avdødes bostedskommune og adresse
- c) den avdødes sivilstand, herunder om den avdøde var gift, skilt, enke/enkemann, separert eller om avdøde var samboer
- d) den avdødes statsborgerskap
- e) navn, personnummer og kontaktopplysninger for den som melder.

Dersom opplysningene i bokstav a til e allerede er meldt av legen eller kan innhentes gjennom registre eller på annen måte, faller meldeplikten bort.

§ 8 Meldeplikt om dødsfall for personer med tilknytning til utlandet mv.

Domstoladministrasjonen kan fastsette særskilt skjema for melding om dødsfall der den avdøde hadde tilknytning til utlandet.

Domstoladministrasjonen kan fastsette særlige regler om domstolenes plikt til å melde videre opplysninger om utlendingers dødsfall i Norge, statsløse personers dødsfall, mottatte opplysninger om norske borgere bosatt i utlandet som dør der, og for mulige andre dødsfall i Norge som ikke ellers meldes rett instans.

Kapittel 3. Andre bestemmelser

§ 9 Godkjenning av forsikringsordning for bostyrere

Bostyreren skal for sitt ansvar som bostyrer være sikret gjennom en godkjent forsikringsordning, jf. arveloven § 149 annet ledd. Domstoladministrasjonen godkjenner leverandør av forsikringstjenesten for tre år om gangen. Forsikringsordning som er godkjent før 1. januar 2021, anses som godkjent etter arveloven § 149 annet ledd og forskriften her frem til tidspunktet som følger av godkjenningen.

§ 10 Rett til innsyn i arvelaterens formues- og gjeldsforhold ved skifteattest

En skifteattest etter arveloven § 118 gir rett til innsyn i arvelaterens formues- og gjeldsforhold, herunder opplysninger om fastsetting av skatt, jf. skatteforvaltningsloven § 3-10. Skifteattesten gir rett til innsyn i saldoen på arvelaterens bankkonti på dødsfallstidspunktet, samt transaksjonsdata de tre siste månedene før dødsfallet. Finansinstitusjonen skal, når særlige grunner tilsier det, gi innsyn også i transaksjonsdataene for de siste tolv månedene før dødsfallet. For innsyn i eldre transaksjonsdata må det foreligge ekstraordinære omstendigheter.

§ 11 Delegasjon av kompetanse til å stadfeste testament

Justis- og beredskapsdepartementets kompetanse til å stadfeste testament etter arveloven § 41 første ledd annet punktum, § 55 første ledd annet punktum og § 72

sjette ledd annet punktum, jf. kgl. res. 28. februar 2020 nr. 201, delegeres til Statens sivilrettsforvaltning.

Justis- og beredskapsdepartementet er klageorgan for Statens sivilrettsforvaltnings vedtak om stadfestelse av testament etter de nevnte bestemmelsene.

§ 12 *Ikrafttredelse*

Forskriften trer i kraft 1. januar 2021.

VEDLEGG 1

Eksempel på kvittering ved innlevering av testament etter gjeldende lov

Kvittering for deponering av testament 20-000000TES-OBYF/2 (saksnummer)

Navn Fødselsnummer

Testators navn

Testators fødselsnummer

har i dag deponert hos Oslo byfogdembete:

Testament datert 24.12.2019

Deponeringen har ingen betydning for gyldigheten av testamentet eller for adgangen til å endre det senere.

Ved tilbakekalling eller ved endringer av testamentet bør retten varsles.

Testamentet er registrert i et landsdekkende elektronisk testamentsregister som bare domstolene har tilgang til. Ved registrering av dødsfall i norsk tingrett vil det bli gjort søk knyttet til fødselsnummer i dette testamentsregisteret. Hvis testator har flyttet til en annen rettskrets og ikke selv har overført testamentet til vedkommende tingrett, vil testamentet bli oversendt med vanlig post til rett tingrett.

I arveloven § 68 er det bestemt at retten ikke har ansvar for at et testament som er innlevert til oppbevaring, blir fremlagt når testator er død.

Oslo byfogdembete, 02.01.2020

rådgiver